

رابطه تشابه ویژگی‌های شخصیتی زوجین و رضایت زناشویی

Couple's personality similarity and marital satisfaction

Mansoureh Alsadat Sadeghi
Shahid Beheshti University
Jamal Mousavi
Family Therapy
Fereshteh Mootabi &
Mohsen Dehghani
Shahid Beheshti University

منصوره‌السادات صادقی*
دانشگاه شهید بهشتی
جمال موسوی
خانواده درمانی
فرشته موتابی و
محسن دهقانی
دانشگاه شهید بهشتی

Abstract

Similarities or differences in personality traits of couples are among the important factors that can predict the stability and marital satisfaction. The present study examined the relationship between couple's personality similarity and their marital satisfaction in a sample of 100 married couples which have been living together for at least one year. All participants completed a short version of the NEO Five Factor Inventory (NEO-FFI) and a long version of the Enriching and Nurturing Relationship Issues, Communication and Happiness (ENRICH). The results demonstrated that couples similarity in extraversion predicted higher marital satisfaction in women. Couples who both had high scores in neuroticism showed lower marital satisfaction relative to couples who both had low scores in this characteristic. Couples who both had high scores in agreeableness and conscientiousness, showed higher marital satisfaction relative to couples who both had low scores in these characteristics. Based on the results of the present study, similarity in personality characteristics is not the only determinant of marital satisfaction.

Keywords: marital satisfaction, neuroticism, agreeableness, extraversion, conscientiousness

چکیده

تشابهات یا تفاوت‌های ویژگی‌های شخصیتی زوجین یکی از مهم‌ترین عواملی است که می‌تواند ثبات و رضایت زناشویی زوجین را پیش‌بینی کند. پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه تشابه ویژگی‌های شخصیتی زوجین و رضایت زناشویی آنها انجام شد. نمونه مورد بررسی شامل ۱۰۰ زوج متأهل بودند که حداقل یک سال از زندگی مشترک آنها می‌گذشت. شرکت‌کنندگان، فرم کوتاه مقیاس شخصیتی پنج عاملی (NEO-FFI) و پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ (ENRICH) را تکمیل کردند. نتایج نشان داد که شباهت زوجین در ویژگی‌های برون‌گرایی، پیش‌بینی‌کننده افزایش رضایت زناشویی زنان بود. زوجینی که هر دو در ویژگی‌های نوروژگرایایی نمرات بالا داشتند در مقایسه با زوجینی که هر دو در این ویژگی‌های نمرات پایین داشتند، به طور معنادار رضایت کمتری از زندگی زناشویی گزارش کردند. زوجینی که هر دو در ویژگی‌های همسازی و وظیفه‌شناسی نیز نمرات بالایی داشتند، در مقایسه با زوجینی که هر دو در این ویژگی‌ها نمرات پایین کسب کرده بودند، به طور معنادار رضایت بیشتری از زندگی زناشویی داشتند. زوجینی که هر دو در ویژگی‌های همسازی و وظیفه‌شناسی، نمرات بالا داشتند در مقایسه با زوجینی که هر دو در این ویژگی‌ها نمرات پایین کسب کردند، به طور معنادار رضایت بیشتری از زندگی زناشویی گزارش کردند. بر اساس یافته‌های این پژوهش، تشابه ویژگی‌های شخصیتی به تنهایی باعث افزایش رضایت زناشویی نمی‌شود.

واژه‌های کلیدی: رضایت زناشویی، نوروژگرایایی، همسازی، برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی

*نشانی پستی نویسنده مسوول: تهران، بلوار دانشجو، دانشگاه شهید بهشتی، پژوهشکده خانواده. پست الکترونیکی: m_sadeghi@sbu.ac.ir

Received: 06 Apr 2015 Accepted: 10 Mar 2016

دریافت: ۱۳۹۴/۰۱/۱۷ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۲/۲۰

مقدمه

رضایی‌بیداخویدی، ۲۰۱۱) توضیح می‌دهند که هر یک از ویژگی‌های افراد الگوهای خاص رفتاری و عملکردی را به آنها تحمیل می‌کند، به‌گونه‌ای که ابعاد شخصیتی هر یک از زوجین می‌تواند به‌عنوان یک عامل تنش‌زا در روابط زناشویی آنها مداخله کند (پترسون^۶، ۲۰۰۸؛ به نقل از استرودا، دوربین، سایگال، و کنابلج‌فدلز، ۲۰۱۰). نتایج بسیاری از پژوهش‌ها نشان می‌دهند که ویژگی‌های شخصیتی زوجین، ازجمله موثرترین عوامل در میزان رضایت از زندگی است و در تبیین تغییرات رضایت زناشویی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (رازقی، نیکی‌جو، کراسکیان موجمباری و ظهرابی مسیحی، ۱۳۹۰؛ محمدزاده ابراهیمی، رحیمی پردنجانی، جمهری و برجعلی، ۱۳۸۹؛ زارع، روحانی، خاریول و ون‌شهرزاد، ۲۰۱۳؛ کافمن، ۲۰۱۱).

توجه به نتایج پژوهش‌ها در این زمینه دریچه دیگری از مسایل را در این حوزه مطالعاتی گشود و آن بررسی این مساله بود که نقش صفات شخصیتی هر یک از زوجین در روابط چگونه است؟ آیا زوجینی که از نظر ویژگی‌های شخصیتی شباهت داشته باشند، ازدواج سالم‌تری دارند یا زوج‌هایی که ویژگی‌های متضادی دارند رضایت بیشتری را در روابط زناشویی تجربه خواهند کرد؟

نتایج پژوهش‌های متعدد نشان داده است که شباهت‌های دوجانبه زوجین در رضایت زناشویی بعدی آنها تاثیرگذار است. نتایج مطالعاتی که از آزمون‌های MMPI (هان، وید و بوچر، ۲۰۰۳)، جستجوگری حسی^۷، نیازهای مالی، حرمت خود و غیره گزارش شده است، نشان داده‌اند که شباهت زوجین در برخی صفات شخصیتی، سبک‌های حسی، حرمت خود و نیازها از جمله نیاز مالی بر رضایت زناشویی آنها تاثیرگذار است (کافمن، ۲۰۱۱). ضمن این‌که نتایج پژوهش‌های متعددی (بلوم و محرابیان، ۱۹۹۹) نیز نشان می‌دهد زوجینی که از زندگی خود رضایت کمتری دارند و بیشتر در جستجوی درمان هستند، شباهت‌های دوجانبه کمتری داشته‌اند. زیربنا و مقدمه پژوهش‌های فوق نظریه همسان‌همسری^۸ است که به رضایت رابطه زوجین به

با توجه به افزایش ناسازگاری‌های مشاهده شده در زندگی زوجین (هالفورد و اسنایدر^۱، ۲۰۱۲؛ به نقل از سپهوند، رسول‌زاده طباطبایی، بشارت، الهیاری، ۱۳۹۳) این سوال که چرا برخی ازدواج‌ها پایدار می‌ماند، موجب پیکربندی حجم وسیعی از پژوهش‌ها با هدف کمک بیشتر به زوجین در جهت ورود صحیح به ازدواج، حفظ ازدواج‌های سالم‌تر و برخوردارگی از زندگی با کیفیت بالاتر شده است. بدون شک چگونگی پیوند زوجین نقش حیاتی در افزایش سلامت عمومی و حس امنیت آنها ایفا می‌کند (بامیستر و لیری، ۱۹۹۵؛ فینی، ۲۰۰۴؛ نولر و فینی، ۲۰۰۲). ثبات در ازدواج و نیز رضایت از زندگی زناشویی از جمله مواردی است که تامین‌کننده بهداشت روانی خانواده و در نتیجه بهداشت روانی جامعه است (بنی‌جمالی، نفیسی و یزدی، ۱۳۸۳). اما سوال اینجا است که چه عواملی می‌تواند باعث ازدواج سالم شود؟ کدام عوامل زوج‌ها را در یک رابطه باثبات و توام با رضایت قرار می‌دهد؟

پژوهشگران برای پاسخ به سوالاتی از این قبیل و تشخیص متغیرهای تاثیرگذار بر ثبات و رضایت از ازدواج مطالعات متعددی را انجام داده‌اند و در این میان، شخصیت^۲ و صفات^۳ شخصیتی از جمله عوامل مهم که بر کیفیت روابط زوجین تاثیرگذار بوده‌اند، شناخته شده‌اند (چارانیا، ۲۰۰۷؛ شیوتا و لونسون، ۲۰۰۷). دونلان، کانگر و بریانت^۴ (۲۰۰۴)؛ به نقل از شاکریان، فاطمی و فرهادیان، ۱۳۹۰) با اشاره به پژوهش‌های متعدد انجام شده در این زمینه، بر این نکته تاکید دارند که رضایت زناشویی بیش از همه، از ویژگی‌های شخصیتی زوجین متأثر است. درواقع، رابطه زناشویی، پیوند دو شخصیت است و هر یک از همسران با پیشینه تحولی، سبک شخصیتی، ترکیب عوامل زیست‌شناختی و تجربه گوناگون، قدم به زندگی مشترک می‌گذارند (قلی‌زاده، برزگری، غریبی و باباپورخیرالدین، ۱۳۸۹). کاگلین و هاست^۵ (۲۰۰۰)؛ به نقل از امیری، فرهودی، عبدلوند و

6. Peterson, B. L.
7. sensation seeking
8. homogamy

1. Halford, K., & Snyder, D. K.
2. personality
3. trait
4. Donnellan, B. M., Conger, R. D., & Bryant, C.
5. Coughlin, J. P., & Houst, R. N.

روش

جامعه آماری، نمونه و روش اجرای پژوهش: روش پژوهش حاضر از حیث مقایسه گروه‌ها علی-مقایسه‌ای است و روش نمونه‌گیری آن از نوع تحقیقات همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل زوج‌های ساکن شهر تهران در سال ۱۳۹۲ بود. از جامعه فوق تعداد ۱۰۰ زوج (۲۰۰ نفر) به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند؛ ابتدا از مناطق شهری تهران، به تفکیک از بین مناطق غرب، شرق، جنوب، مرکز و شمال، پنج منطقه به صورت تصادفی انتخاب، سپس به صورت غیراحتمالی، در هر منطقه نیز چهار کوچه جهت توزیع پرسشنامه‌ها انتخاب شدند. پرسشنامه‌ها در محل سکونت افراد توزیع می‌شدند و در صورتی که اعضای خانواده آمادگی پاسخگویی نداشتند به منزل بعدی مراجعه می‌شد. اعضای نمونه ازدواج رسمی داشتند، با همسرانشان زیر یک سقف زندگی می‌کردند، دارای حداقل مدرک تحصیلی دیپلم بودند، حداقل یک سال از ازدواج آنها گذشته بود و دارای فرزند بودند. پیش از تکمیل پرسشنامه‌ها، برای زوجین در مورد پژوهش توضیحی اجمالی ارائه می‌شد و به آنها اطمینان داده می‌شد که اطلاعات کاملاً محرمانه باقی می‌ماند و زوجینی که تمایل به همکاری داشتند در پژوهش شرکت کردند. میانگین سنی زنان و مردان شرکت‌کننده در پژوهش به ترتیب ۳۷/۸۶ و ۴۲/۳۹ سال بود. جهت تحلیل داده‌ها، از روش‌های آماری تحلیل رگرسیون چند متغیری گام به گام و تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد.

ابزار سنجش

پرسشنامه رضایت زناشویی/انریچ: پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ^۵ (ENRICH؛ اولسون، فورنیر و دراکن، ۱۹۸۲) دارای ۱۱۵ سوال است و رضایت زناشویی را در ۱۲ مولفه تحریف آرمان‌گرایانه^۶، رضایت زناشویی، زمینه‌های شخصیتی، ارتباط، حل تعارض^۷، فعالیت تفریحی، رابطه جنسی، خانواده و دوستان، مدیریت مالی، تساوی نقش‌ها، و گرایش‌های مذهبی می‌سنجد.

عنوان عملکرد شباهت‌های یک زوج نگاه می‌کند. طبق دیدگاه تکاملی ارتباط، همسران اغلب شبیه به یکدیگر هستند و این پیامد همسرگزینی براساس معیارهای جوربودن^۱ است که براساس آن افراد شرکای زندگی خود را براساس وجود شباهت‌هایی با خود انتخاب می‌کنند (واتسون، کلونن، گاسیلاس، سیمز، هیج و همکاران، ۲۰۰۴؛ ویس، ۲۰۰۵). نتایج پژوهش سانو^۲ (۲۰۰۲)؛ به نقل از زاءو، اسکات، سیبرت، و لامپکین، ۲۰۱۰) نیز نشان داد که شباهت‌های نگرشی^۳ در مورد موضوعات خانودگی و زناشویی منجر به رضایت بیشتری در زندگی می‌شود. برخلاف نتایج پژوهش‌های ذکر شده، وینج^۴ (۱۹۷۴)؛ به نقل از هولند و رویزمن، ۲۰۰۸) اعتقاد دارد که طبق فرضیه مکمل بودن، زوجین متفاوت روابط بهتری را تجربه می‌کنند. در پی این ادعا، شیوتا و لونسون (۲۰۰۷) در یک مطالعه طولی نشان دادند که شباهت بیشتر ویژگی‌های شخصیتی زوج‌ها، با خط سیر رضایت زناشویی آنها رابطه معکوس دارد. البته پژوهش‌هایی نیز بوده‌اند که رابطه‌ای را بین این دو متغیر گزارش نکرده‌اند (راسل و ولز، ۱۹۹۱؛ گلیکسون و گولان، ۲۰۰۱؛ واتسون و همکاران، ۲۰۰۴).

با وجود این، پژوهش‌هایی که به رابطه بین رضایت زناشویی و شباهت ویژگی‌های شخصیتی زوجین پرداخته باشند، اندک هستند (شیوتا و لونسون، ۲۰۰۷). از سوی دیگر، نتایج به دست آمده از پژوهش‌های پیشین ناهمسان است (روسووسکی، کینگ، گولدیگ، رودز و سگال، ۲۰۱۲) و به سختی می‌توان آنها را تفسیر کرد (واتسون و همکاران، ۲۰۰۴). گانت (۲۰۰۶) نیز گزارش کرده است که رابطه تشابه و عدم تشابه شخصیت زوجین با رضایت زناشویی آنها به شدت ناشناخته است. با توجه به آنچه بیان شد، پژوهش حاضر با هدف پاسخ‌گویی به این سوال که آیا تشابه ویژگی‌های شخصیتی زوجین پیش‌بینی‌کننده رضایت زناشویی آنها است و همچنین این که آیا رضایت زناشویی در زوجین با جهت‌های متفاوت ویژگی‌های شخصیتی (در جهت مستقیم یا معکوس) تفاوت دارد؟

5. Enriching & Nurturing Relationship Issues, Communication and Happiness (ENRICH)
6. idealistic distortion
7. conflict resolution

1. assortative mating
2. Sano, M.
3. similarity of attitude
4. Winch, R.

یافته‌ها

در جدول ۱، میانگین و انحراف استاندارد نمرات ویژگی‌های شخصیتی نورزگرایی، برون‌گرایی، تجربه‌پذیری، همسازی و وظیفه‌شناسی زوجین آرایه شده است.

جدول ۱

میانگین و انحراف استاندارد نمرات نورزگرایی، برون‌گرایی، تجربه‌پذیری، همسازی و وظیفه‌شناسی

متغیر	مردان		زنان	
	M	SD	M	SD
نورزگرایی	۲۱/۲۳	۵/۳۰	۲۲/۰۷	۵/۱۸
برون‌گرایی	۳۰/۱۳	۵/۷۷	۲۸/۴۱	۷/۱۶
تجربه‌پذیری	۲۴/۸۷	۴/۷۰	۲۵/۴۹	۴/۶۵
همسازی	۲۹/۲۹	۵/۰۴	۳۰/۹۸	۴/۰۸
وظیفه‌شناسی	۳۳/۵۰	۴/۸۹	۳۴/۲۰	۵/۳۴

در جدول ۲، میانگین نمرات رضایت زناشویی و زیرمقیاس‌های آن در زوجین نشان داده شده است.

جدول ۲

میانگین و انحراف استاندارد نمرات رضایت زناشویی در زوجین

متغیر	مردان		زنان	
	M	SD	M	SD
رضایت زناشویی	۲۴/۷۷	۵/۷۸	۲۴/۳۲	۵/۸۷
زمینه‌های شخصیتی	۲۲/۴۱	۶/۰۰	۲۱/۸۲	۷/۲۱
ارتباط	۲۵/۳۲	۶/۸۸	۲۴/۴۶	۸/۱۵
حل تعارض	۲۲/۲۸	۴/۵۴	۲۲/۹۱	۵/۴۶
مدیریت اقتصادی	۲۷/۲۴	۶/۹۸	۲۶/۱۳	۷/۶۳
فعالیت تفریحی	۲۴/۶۸	۵/۸۰	۲۳/۸۷	۶/۷۶
روابط جنسی	۶/۰۱	۲۷/۰۵	۲۶/۷۷	۶/۹۳
فرزند و ازدواج	۲۶/۵۵	۶/۱۳	۲۶/۱۴	۵/۶۴
خانواده و دوستان	۲۱/۷۸	۵/۵۷	۲۳/۱۰	۵/۹۸
نقش‌های مساوی	۱۹/۶۲	۵/۸۶	۲۱/۸۵	۵/۵۶
گرایش‌های مذهبی	۲۴/۳۳	۶/۲۴	۲۴/۱۰	۴/۹۶
تحریف آرمانی	۱۳/۸۵	۴/۵۱	۱۲/۶۷	۴/۷۴
شاخص کلی رضایت	۲۶۶/۰۹	۴۷/۲۸	۲۶۵/۵۳	۵۰/۴۱

مطلق تفاوت^۱ (ADS) نامیده شده است. هرچه ADS محاسبه محاسبه شده برای یک زوج بزرگ‌تر باشد، نشان‌دهنده عدم شباهت و هرچه ADS به‌دست آمده به صفر نزدیک شود،

برای پاسخ به سوال کلی پژوهش که آیا تشابه ویژگی‌های شخصیتی زوجین، رضایت زناشویی آنها را پیش‌بینی می‌کند، ابتدا قدرمطلق تفاوت نمره‌های زوجین در یک ویژگی شخصیتی خاص، به عنوان شاخص جهت بررسی شباهت یا عدم شباهت در آن ویژگی محاسبه شد. در پژوهش‌های پیشین این شاخص نمره

1. Absolute Difference Score (ADS)

در جدول ۵، میانگین نمرات رضایت زناشویی مردان در ۴ گروه، به تفکیک در هر ویژگی شخصیتی نمایش داده شده است.

جدول ۵

میانگین و انحراف استاندارد نمرات رضایت زناشویی مردان در گروه‌های چهارگانه ویژگی‌های شخصیتی

وظیفه‌شناسی		همسازی		تجربه‌پذیری		برون‌گرایی		نورزگرایی		متغیر
SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	
۴۰/۵۱	۲۹۶/۰۶	۴۵/۶۳	۳۰۴/۸۳	۴۵/۶۶	۲۶۵/۵۳	۴۴/۸۱	۲۹۴/۴۶	۳۶/۸۰	۲۴۳/۱۷	رضایت زناشویی گروه A
۴۴/۱۰	۲۳۲/۹۴	۴۶/۰۱	۲۴۷/۲۴	۵۴/۰۱	۲۶۳/۱۱	۵۲/۶۲	۲۷۲/۲۹	۳۶/۷۸	۲۹۸/۱۲	رضایت زناشویی گروه B
۴۱/۳۳	۲۶۱/۴۳	۴۴/۲۰	۲۷۹۴/۴۰	۴۶/۲۲	۲۶۳/۰۹	۴۱/۲۱	۲۷۶/۱۵	۴۴/۲۱	۲۷۸/۳۹	رضایت زناشویی گروه C
۴۰/۷۹	۲۵۰/۵۷	۴۶/۸۰	۲۶۱/۸۴	۵۰/۷۶	۲۶۶/۰۳	۵۳/۰۰	۲۵۴/۰۵	۴۵/۰۱	۲۶۴/۲۱	رضایت زناشویی گروه D

زناشویی مردان در گروهی که زوجین هر دو همسازی پایین دارند، کمتر از گروهی است که زوجین هر دو همسازی بالا دارند. از سوی دیگر، رضایت زوجین در گروهی که همسازی زنان بالا و همسازی همسران آنها پایین است، کمتر از گروهی است که زوجین هر دو همسازی بالا دارند. در مورد ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی وضعیت گروه‌ها به گونه‌ای است که رضایت مردان در گروهی که زوجین هر دو وظیفه‌شناسی پایین دارند، کمتر از گروهی است که زوجین هر دو وظیفه‌شناسی بالا دارند. رضایت زوجین در گروهی که وظیفه‌شناسی زنان بالا و وظیفه‌شناسی همسران آنها پایین است، کمتر از گروهی است که زوجین هر دو وظیفه‌شناسی بالا دارند. هم‌چنین رضایت زناشویی در گروهی که وظیفه‌شناسی مردان بالا و وظیفه‌شناسی همسران آنها پایین است، کمتر از گروهی است که زوجین هر دو وظیفه‌شناسی بالا دارند.

در جدول ۶، نتایج تفاوت رضایت زناشویی مردان در گروه‌های چهارگانه مورد بررسی قرار گرفته است. همان‌طور که نتایج نشان می‌دهد، در بعد نورزگرایی تفاوت بین گروه‌های چهارگانه معنادار است. نتایج حاصل از آزمون تعقیبی شفه^۱ نشان می‌دهد که رضایت زناشویی مردان در گروهی که زوجین هر دو، نورزگرایی پایین دارند، بیشتر از گروهی است که هر دو زوجین نورزگرایی بالا دارند. هم‌چنین رضایت آنها در گروهی که نورزگرایی زنان بالا و نورزگرایی مردان پایین است، بیشتر از گروهی است که زوجین هر دو نورزگرایی بالا دارند. در ویژگی شخصیتی برون‌گرایی نیز تفاوت بین گروه‌های چهارگانه در سطح ۰/۰۳ معنادار است. نتایج حاصل از آزمون تعقیبی شفه نشان می‌دهد که رضایت مردان در گروهی که برون‌گرایی زنان بالا و برون‌گرایی مردان پایین است، کمتر از گروهی است که زوجین هر دو برون‌گرایی بالا دارند. هم‌چنین نتایج این جدول در مورد ویژگی شخصیتی همسازی نشان می‌دهد که رضایت

جدول ۶

نتایج تحلیل واریانس یک راهه رضایت زناشویی مردان در گروه‌های چهارگانه و نتایج آزمون تعقیبی شفه

متغیر	منبع تغییر	df	MS	F	sig	scheffe	MD	sig
نورزگرایی	بین گروه‌ها	۳	۱۳۵۰۷/۴۶	۷/۱۷	۰/۰۰	A, B با گروه‌های	۵۴/۹۵*	۰/۰۰
	درون گروه‌ها	۹۶	۱۸۸۳/۵۹			D	۳۳/۹۱*	۰/۰۳
	کل	۹۹				C	۱۹/۷۳	۰/۵۱
برون‌گرایی	بین گروه‌ها	۳	۶۵۰۴/۳۶	۳/۰۹	۰/۰۳	A, B با گروه‌های	۲۲/۷۷	۰/۴۳
	درون گروه‌ها	۹۶	۲۱۰۲/۴۳			C	۱۸/۳۱	۰/۶۶
	کل	۹۹				D	۴۰/۴۱*	۰/۰۲

1. scheffe

ادامه جدول ۶

۰/۰۰	۵۷/۹۷*	A، با گروه های B	۰/۰۰۱	۹/۰۳	۱۶۲۳۵/۸۵	۳	بین گروهها	همسازی
۰/۰۰	۴۲/۹۹*	D			۱۷۹۸/۳۲	۹۶	درون گروهها	
۰/۲۷	۲۵/۴۳	C				۹۹	کل	
۰/۰۰	۶۳/۱۲*	A، با گروه های B	۰/۰۰۱	۹/۶۲	۱۷۰۵۱/۵۶	۳	بین گروهها	وظیفه‌شناسی
۰/۰۰	۴۵/۴۹*	D			۱۷۷۲/۸۳	۹۶	درون گروهها	
۰/۰۴	۳۴/۶۳*	C				۹۹	کل	

در جدول ۷، میانگین نمرات رضایت زناشویی زنان در ۴ گروه به تفکیک در هر ویژگی شخصیتی نمایش داده شده است.

جدول ۷

میانگین و انحراف استاندارد نمرات رضایت زناشویی زنان در گروه‌های چهارگانه ویژگی‌های شخصیتی

متغیر	نورزگرایی		برون‌گرایی		تجربه‌پذیری		همسازی		وظیفه‌شناسی	
	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M
رضایت زناشویی گروه A	۲۴۶/۰۷	۴۶/۸۰	۲۸۶/۵۵	۴۶/۸۰	۲۶۸/۰۴	۴۷/۶۳	۴۸/۶۳	۲۹۳/۰۱	۲۸۶/۴۴	۴۲/۶۱
رضایت زناشویی گروه B	۲۹۱/۲۵	۳۹/۷۸	۲۶۳/۷۸	۵۶/۶۲	۲۶۳/۱۱	۵۶/۰۱	۲۴۵/۶۳	۴۸/۰۱	۲۴۵/۲۵	۴۶/۰۱
رضایت زناشویی گروه C	۲۷۶/۵۸	۴۷/۲۱	۲۴۶/۱۴	۴۷/۲۱	۲۶۳/۰۹	۴۸/۲۰	۲۵۴/۹۵	۴۸/۲۰	۲۶۰/۵۷	۴۳/۳۱
رضایت زناشویی گروه D	۲۶۰/۵۱	۵۵/۰۰	۲۶۸/۲۴	۵۵/۰۱	۲۶۶/۰۳	۵۲/۸۰	۲۵۵/۱۸	۴۸/۸۰	۲۶۴/۸۸	۴۲/۸۰

مورد ویژگی شخصیتی همسازی نیز رضایت زناشویی زنان در گروهی که زوجین هر دو همسازی پایین دارند، کمتر از گروهی است که زوجین هر دو همسازی بالا دارند. همچنین رضایت زنان در گروهی که همسازی زنان بالا و همسازی شوهران آنها پایین است، کمتر از گروهی است که زوجین هر دو همسازی بالا دارند. از سوی دیگر، نتایج جدول ۸ نشان می‌دهد که رضایت زنان در گروهی که زوجین هر دو وظیفه‌شناسی پایین دارند، کمتر از گروهی است که هر دو وظیفه‌شناسی بالا دارند. لازم به ذکر است که نتایج تحلیل واریانس نشان داد که رضایت زناشویی زوجین در تجربه‌پذیری در گروه‌های مختلف، تفاوت معنادار ندارد.

در جدول ۸ اطلاعات به‌دست آمده از تحلیل واریانس یک راه جهت بررسی وجود یا عدم وجود تفاوت معنادار بین میانگین رضایت زناشویی زنان در گروه‌های چهارگانه ویژگی‌های شخصیتی ارایه شده است. همان‌طور که نتایج جدول ۸ نشان می‌دهد، میانگین رضایت زناشویی زنان در گروه‌های چهارگانه ویژگی‌های شخصیتی متفاوت است. نتایج این تفاوت‌ها به گونه‌ای است که رضایت زناشویی زنان در گروهی که زوجین هر دو نورزگرایی پایین دارند، بیشتر از گروهی است که هر دو نورزگرایی بالا دارند. همچنین رضایت زناشویی زنان در بین ۴ گروه زوج، به گونه‌ای است که رضایت زنان در گروهی که برون‌گرایی مردان بالا و برون‌گرایی همسران آنها پایین است، کمتر از گروهی است که زوجین هر دو برون‌گرایی بالا دارند.

جدول ۸

نتایج تحلیل واریانس یک راه رضایت زناشویی زنان در گروه‌های چهارگانه و نتایج آزمون تعقیبی شفه

متغیر	منبع تغییر	df	MS	F	sig	Scheffe	MD	Sig
نورزگرایی	بین گروهها	۳	۹۴۱۱/۵۷	۴/۰۴	۰/۰۱	B، با گروه های D	۳۰/۷۴	۰/۱۷

ادامه جدول ۸

۰/۸۲	۱۴/۶۷	C			۲۳۲۷/۰۴	۹۶	درون گروه‌ها	
۰/۰۱	۴۵/۱۸*	A				۹۹	کل	
۰/۴۴	۲۲/۷۷	B	A، با گروه های B	۰/۰۲	۳/۲۹	۷۸۱۱/۲۳	۳	بین گروه‌ها
۰/۶۵	۱۸/۳۱	D				۲۳۷۷/۰۵	۹۶	درون گروه‌ها
۰/۰۲	۴۰/۴۱*	C					۹۹	کل
۰/۰۱	۴۷/۳۸*	B	A، با گروه های B	۰/۰۱	۵/۴۷	۱۲۲۴۶/۷۲	۳	بین گروه‌ها
۰/۰۱	۳۷/۸۳*	D				۲۲۳۸/۴۴	۹۶	درون گروه‌ها
۰/۰۷	۳۸/۰۶	C					۹۹	کل
۰/۰۵	۴۱/۱۸*	B	A، با گروه های B	۰/۰۴	۲/۷۹	۶۷۳۱/۶۷	۳	بین گروه‌ها
۰/۴۴	۲۱/۵۵	D				۲۴۱۰/۷۹	۹۶	درون گروه‌ها
۰/۳۳	۲۵/۸۶	C					۹۹	کل

رضایت زناشویی زنان را پیش‌بینی می‌کرد. اگرچه نتایج پژوهش‌ها در این زمینه متفاوت است؛ چنان‌که یافته‌های متعدد دیگری نشان داده‌اند که تشابه زوجین در صفات شخصیتی، با رضایت زناشویی همبستگی مثبت دارد (بلوم و محراییان، ۱۹۹۹). یک دلیل احتمالی برای این نتایج متفاوت می‌تواند این باشد که اگرچه ضرایب همبستگی به سمت مثبت متمایل هستند، اما عموماً ضرایب گزارش شده بسیار پایین بوده‌اند (واتسون و همکاران، ۲۰۰۴). البته در این زمینه دیرن‌فورس و همکاران (۲۰۱۰) نیز توضیح داده‌اند در مطالعاتی که در آنها شباهت‌ها بررسی شده‌اند (بلوم و محراییان، ۱۹۹۹؛ کافمن، ۲۰۱۱)، به دلیل این‌که نتایج از جمع تفاوت‌های نمرات زوجین در هر ویژگی شخصیتی به دست آمده و این یافته با جمع کل تفاوت رضایت زوجین محاسبه شده است، نتیجه می‌تواند همسان نباشد. یافته‌های این پژوهش‌ها، در کنار نتایج پژوهش‌های قابل توجهی که رابطه‌ای بین تشابه شخصیت و رضایت زناشویی نیافته‌اند (روسووسکی و همکاران، ۲۰۱۲)، این سوال را به ذهن متبادر می‌کند که آیا ضرایب همبستگی پایین می‌توانند ناشی از تاثیرگذاری عاملی غیر از تشابه ویژگی‌های شخصیتی باشد؟ یافته‌های واتسون و همکاران (۲۰۰۴) و رایبیز و همکاران (۲۰۰۰)، می‌توانند در پاسخ‌دهی به این سوال سودمند باشند. هنگامی که آنها تاثیرات فردی شخصیت بر رضایت زناشویی را کنترل کردند، واتسون و همکاران (۲۰۰۴) گزارش کردند که

بحث

پژوهش حاضر با هدف پاسخ‌گویی به این سوال که آیا تشابه ویژگی‌های شخصیتی زوجین پیش‌بینی‌کننده رضایت زناشویی آنها است، انجام شد. نتایج تحلیل رگرسیون در مورد شاخص تشابه ویژگی‌های شخصیتی زنان و مردان یافته‌های متفاوتی را نشان داد؛ در حالی که رابطه معناداری بین تشابه ویژگی‌های شخصیتی زوجین و رضایت زناشویی مردان مشاهده نشد، نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام زنان نشان داد که تشابه زوجین در ویژگی شخصیتی برون‌گرایی، رضایت زناشویی زنان را پیش‌بینی می‌کند و هر چه تشابه زوجین در برون‌گرایی کمتر باشد، رضایت زنان کمتر می‌شود. نتایج تحلیل واریانس یک‌راهه نیز نشان داد که بین میانگین رضایت زناشویی در گروه‌های چهارگانه زوجین با صفات متقارن شخصیتی (هر دو بالا و هر دو پایین) و نامتقارن (یکی بالا و یکی پایین)، تفاوت‌های معنادار وجود دارد. به طوری که رضایت زناشویی زنان و مردان در ویژگی‌های شخصیتی نورزگرایی، برون‌گرایی، همسازی و وظیفه‌شناسی متفاوت است.

نتایج به دست آمده به طور کلی با یافته‌های پژوهشی پیشین مطابقت دارد (رایبیز، کسپی و مافیت، ۲۰۰۰؛ راسل و ولز، ۱۹۹۱؛ گلیکسون و گولان، ۲۰۰۱). در پژوهش‌های مذکور نیز وجود رابطه معنادار بین تشابه ویژگی‌های شخصیتی زوجین و رضایت زناشویی آنها تایید نشد. البته تشابه در برون‌گرایی،

تشابه ویژگی‌های شخصیتی زوجین و رضایت زناشویی

ضمن این‌که به نظر می‌رسد نمونه‌های بزرگ‌تر زوجین می‌تواند اطلاعات دقیق‌تری در زمینه گروه‌بندی‌های متقارن یا نامتقارن ویژگی‌های شخصیتی در اختیار پژوهشگران قرار دهد.

عنوان مثال، رضایت پایین‌تر مشاهده شده در زوجینی که هر دو نوزدگرایی بالا دارند، به خاطر تراکم تأثیرات منفی نوزدگرایی هر یک از زوجین بر رابطه است یا جمع نوزدگرایی‌های زوجین به عنوان یک مجموعه تأثیری متفاوت بر رضایت زناشویی می‌گذارد.

مراجع

- احدی، ب. (۱۳۸۶). رابطه شخصیت و رضایت زناشویی. *روانشناسی معاصر*، ۲، ۳۷-۳۱.
- انیسی، ج.، مجدیان، م.، جوشن‌لو، م.، و گوهری‌کامل، ز. (۱۳۹۰). بررسی اعتبار و روایی فرم کوتاه پرسشنامه پنج عاملی نئو در دانشجویان. *مجله علوم رفتاری*، ۵، ۳۵۵-۳۵۱.
- بنی جمالی، ش.، یزدی، م.، و نفیسی، غ. (۱۳۸۳). ریشه‌یابی علل از هم پاشیدگی خانواده‌ها در رابطه با ویژگی‌های روانی-اجتماعی دختران و پسران قبل از ازدواج. *مجله علوم تربیتی و روانشناسی اهواز*، ۳، ۱۱، ۱۷۰-۱۴۳.
- بهاورنیا، ا. (۱۳۸۷). بررسی مدل‌های خطی و منحنی رضایت زناشویی در چرخه زندگی مشترک. پایان‌نامه دانشگاه شهید بهشتی، پژوهشکده خانواده.
- حق شناس، ح. (۱۳۷۸). هنجاریابی آزمون شخصیتی نئو. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی*، ۱۶، ۴۷-۳۸.
- جنتی جهرمی، م.، معین، ل.، و یزدانی، ل. (۱۳۸۹). بررسی و مقایسه رابطه میان ویژگی‌های شخصیتی و رضایتمندی زناشویی در زنان شاغل شهر کازرون. *جامعه‌شناسی زنان (زن و جامعه)*، ۱، ۱۶۲-۱۴۳.
- رازقی، ن.، نیکی‌جو، م.، کراسکیان موجمباری، آ.، و ظهراپی مسیحی، آ. (۱۳۹۰). رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت با رضایت زناشویی. *روانشناسی تحولی*، ۲۷، ۲۷۸-۲۶۹.
- رجبی، غ.، و نیگانی، خ. (۱۳۸۷). بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و مولفه‌های عشق با رضایت زناشویی در کارکنان متاهل اداره‌های دولتی شهر اهواز. *فصلنامه تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره*، ۲۵، ۲۶-۷.
- رحیمی، ر.، خوش‌کنش، ا.، و پورابراهیم، ن. (۱۳۹۰). بررسی رابطه صفات شخصیتی و رضایت زناشویی زوج‌های هر دو شاغل در آموزش و پرورش شهر دلفان. *فصلنامه تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره*، ۱۰، ۱۳۰-۱۱۱.
- زمانی‌منفرد، ا. (۱۳۷۵). بررسی رابطه سطح رضایت‌مندی زناشویی و سطح توانایی ابراز وجود گروهی از زوج‌های ساکن در دو شهرک وابسته به یکی از سازمان‌های صنعتی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.
- سپهوند، ت.، رسول‌زاده طباطبایی، ک.، بشارت، م.، ع.، و الهیاری، ع. (۱۳۹۳). مقایسه مدل زوج‌درمانگری تلفیقی مبتنی بر خودتنظیم‌گری دلبستگی با مدل غنی‌سازی زناشویی انریچ در افزایش رضایت زناشویی و بهزیستی روانشناختی زوجین. *روانشناسی معاصر*، ۹، ۷۰-۵۵.
- شاکریان، ع.، فاطمی، ع.، و فرهادیان، م. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و رضایتمندی زناشویی. *مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی کردستان*، ۱۶، ۹۹-۹۲.
- عباسی، ر.، رسول‌زاده طباطبایی، ک.، کبیر، ا.، ابراهیم پور، ر.، و عباسی، ز. (۱۳۸۹). پیش‌بینی رضامندی زناشویی بر مبنای ویژگی‌های شخصیتی: مقایسه مدل شبکه عصبی مصنوعی و روش رگرسیون. *مجله علوم رفتاری*، ۴، ۱۷۵-۱۷۱.
- عباسی، ر.، و رسول‌زاده طباطبایی، ک. (۱۳۸۸). رضایت‌مندی زناشویی و تفاوت‌های فردی: نقش عوامل شخصیتی. *مجله علوم رفتاری*، ۳، ۲۴۲-۲۳۷.
- عطاری، ی.، امان‌الهی‌فرد، ع.، و مهرابی‌زاده هنرمند، م. (۱۳۸۵). بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و عوامل فردی-خانوادگی با رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز. *مجله علوم تربیتی و روانشناسی*، ۱۳، ۱۰۸-۸۱.
- قلی‌زاده، ز.، برزگری، ل.، غریبی، ح.، و باباپور خیرالدین، ج. (۱۳۸۹). بررسی رابطه پنج عامل شخصیتی با رضایت زناشویی. *دانشور رفتار*، ۴۳، ۶۶-۵۷.
- گروسی، م. ت. (۱۳۸۰). *رویکردهای نوین در ارزیابی شخصیت (کاربرد تحلیل عاملی در ارزیابی شخصیت)*. تهران: نشر دانیال.
- محمدزاده‌ابراهیمی، ع. م.، رحیمی پردنجانی، ط.، جمهری، ف.، و برجعلی، ا. (۱۳۸۹). رابطه بین پنج عامل بزرگ شخصیت با رضایت زناشویی. *پژوهش‌های مشاوره*، ۳۳، ۶۶-۵۱.
- موسوی، ر. (۱۳۷۵). *بررسی و مقایسه عوامل موثر بر رضایت زناشویی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه تربیت مدرس تهران.
- میلانی‌فر، ب. (۱۳۸۵). *بهداشت روانی*. تهران: نشر قومس.
- مهدویان، ف. (۱۳۷۶). *بررسی تاثیر آموزش و ارتباط بر رضایتمندی زناشویی و سلامت روانی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، انستیتو روانپزشکی تهران.

References

- Amiri, M., Farhoodi, F., Abdolvand, N., Rezaie Bidakhavidi, A. (2011). A study of the relationship between big-five personality traits and communication styles with marital satisfaction of married students majoring in public universities of Tehran. *Procedia-Social and Behavioral Science*, 30, 685-689.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497-529.
- Blum, J. S., Mehrabian, A. (1999). Personality and temperament correlates of marital satisfaction. *Journal of Personality*, 67, 93-125.
- Botwin, M. D., Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (1997). Personality and mate preferences: Five factors in mate selection and marital satisfaction. *Journal of Personality*, 65, 107-136.
- Bouchard, G., Lussier, Y., & Sabourin, S. (1999). Personality and marital adjustment: Utility of the five-factor model of personality. *Journal of Marriage and the Family*, 61, 651-660.
- Charania, M. R. (2007). Personality influence on marital satisfaction: An examination of actor, partner, and interaction effects. *University of Texas at Artington*, 14, 187-208.
- Claxton, A., ORourke, N., Smith, J., & DeLongis, A. (2012). Personality traits and marital satisfaction: An intra-couple discrepancy approach. *Journal of Social and Personal Relationship*, 11, 1-22.
- Dyrenforth, P. S., Kashy, D. A., Donnellan, M. B., & Lucas, R. E. (2010). Predicting relationship and life satisfaction from personality in nationally representative samples from threecountries: The relative importance of actor, partner, and similarity effects. *Journal of Personality and Social Psychology*, 99, 690-702.
- Feeney, J.A. (2004). Hurt feelings in couple relationships: Towards integrative models of the negative effects of hurtful events. *Journal of Social and personal relationships*, 21, 487-508.
- Fowers, B. G., & Olson, D. H. (1993). ENRICH marital satisfaction scale: A brief research and clinical tool. *Journal of family Psychology*, 7, 176-185.
- Gaunt, R. (2006). Couple similarity and marital satisfaction: Are similar spouses happier? *Journal of Personality*, 74, 1401-1420.
- Glicksohn, J., & Golan, H. (2001). Personality, cognitive style and assortative mating. *Personality and Individual Differences*, 30, 1199-1209.
- Graziano, W. G., Jensen-campell, L. A. & Hair, E. C. (1996). Perceiving interpersonal conflict and reacting to it: the case for agreeableness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 820-835.
- Han, K., Weed, N. C., & Butcher, J. N. (2003). Dyadic agreement on the MMPI-2. *Personality and Individual Differences*, 35, 603-615.
- Holland, A. S., & Roisman, G. (2008). Big five personality traits and relationship quality: Self-reported, observational, and physiological evidence. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25, 811-829.
- Jarvis, M. O. (2006). *The longterm role of Newlywed conscientiousness and religiousness in marriage. Unpublished Doctoral Dissertation.* University of Texas at Austin.
- Kaufman, A. (2011). Personality, partner similarity and couple satisfaction: Do opposites attract or birds of a feather flock together. Retrieved by <https://www.prepare-enrich.com>, 26 Oct 2014
- Kurdek, L. A. (1993). Predicting marital dissolution: A5year prospective longitudinal study of Newlywed couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 221-242.
- Larsen, A. S., & Olson, D. H. (1989). Predicting marital satisfaction using PREPARE: A replication study. *Journal of Marital and Family Therapy*, 15, 311-322.
- McCrae, R. R., & Costa P. T. (2004). A contemplated revision of the NEO Five-Factor Inventory. *Personality and individual differences*, 36, 587-596.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1991). The NEO personality Inventory: Using the five-factor model in counseling. *Journal of counselinig and Development*, 69, 367-372.
- Noller, P., & Feeney, J. A. (2002). *Understanding marriage: Developments in the study of marital interaction.* New York: Cambridge University Press.

- Olson, D. H., Fournier, D. G., & Druckman, J. M. (1982). ENRICH: Enriching & nurturing the relationship issues, communication & happiness. *Journal of Marital and Family Therapy, 15*, 65-79.
- Robins, R. W., Caspi, A., & Moffitt, T. E. (2000). Two personalities, one relationship: Both partners' personality traits shape the quality of their relationship. *Journal of Personality and Social Psychology, 79*, 251-259.
- Rosowsky, E., King, K. D., Coolidge, F. L., Rhoades, C. S., & Segal, D. L. (2012). Marital satisfaction and personality traits in long-term marriages: An exploratory study. *Clinical Gerontologist, 35*, 77-87.
- Russell, R. J., & Wells, P. A. (1991). Personality similarity and quality of marriage. *Personality and Individual Differences, 12*, 407-412.
- Shiota, M. N., & Levenson, R. W. (2007). Birds of a feather don't always fly farthest: Similarity in big five personality predicts more negative marital satisfaction trajectories in long-term marriages. *Psychology and Aging, 22*, 666-675.
- Strouda, C. B., Durbin, C. E., Saigal, S. D., & Knobloch-Fedders, L. M. (2010). Normal and abnormal personality traits are associated with marital satisfaction for both men and women: An actor partner interdependence model analysis. *Journal of Research in Personality, 44*, 466-477.
- Tobin, R. M., Grazino, W. G., Vanman, E. J., & Tassinari, L. G. (2000). Personality, emotional experience and efforts to control emotions. *Journal of Personality and Social Psychology, 79*, 656-669.
- Watson, D., Klohnen, E. C., Casillas, A., Simms, E., Haig, J., & Berry, D. S. (2004). Match makers and deal breakers: Analyses of assortative mating in newlywed couples. *Journal of Personality, 72*, 1029-1068.
- Weiss, R. L. (2005). A critical review of marital satisfaction. In J. L. Lebow & W. M. Pinosof (Eds.), *Family psychology: The art of the science* (pp. 23-42). London: Oxford university press.
- Zaho, H., Scott, E. S., & Lumpkin, G. T. (2010). The relationship of personality to entrepreneurial intentions and performance: A meta-analytic review. *Journal of Management, 36*, 381-404.
- Zare, B., Rohany, N., Khariul, A. M., & Wan Shahrazad, W. S. (2013). Personality traits, the risk of divorce and marital satisfaction: An intrapersonal model. *The Social Science, 8*, 466-472.